

НОВИНИ ОСВІТИ
ОУ
 З ПЕРШИХ РУК
 ОСВІТА УКРАЇНИ
 ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА

ІНДЕКС 74639

ФІЗИЧНЕ

ВІХОВАННЯ

В ШКОЛІ

1/2007

XXIII ВСЕСВІТНЯ ЗИМОВА УНІВЕРСІАДА

М. ТУРИН (ІТАЛІЯ)

17–27 січня 2007 р.

У НОМЕРІ

XXIII ВСЕСВІТНЯ ЗИМОВА УНІВЕРСАДА

КУЗНЕЦОВ Юрій. Дві золоті, чотири срібні і чотири бронзові медалі України. Змагання тривають _____ 3
КУЗНЕЦОВ Юрій, ЖОВТА Ірина. Переможці XXIII Всесвітньої зимової універсади отримали нагороди від двох міністрів _____ 5

УВАГА — КОНКУРС

ТУР Лідія. Духовне та фізичне становлення і самовдосконалення учнів на уроках фізичної культури засобами народознавства _____ 8
ТУР Лідія. Інноваційний урок з фізичної культури з елементами народознавства для учнів 7 класу _____ 9
ТУР Лідія. План-конспект уроку фізичної культури з елементами футболу для учнів 7 класу _____ 13

ФУТБОЛ У ШКОЛІ

• ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

ВІХРОВ Костянтин. Організація роботи гуртка з футболу в школі _____ 17

• ІСТОРІЯ ФУТБОЛУ

ЗУБАЛІЙ Микола. 95-річний ювілей Київської футбольної ліги _____ 21

ВИВЧАЄМО ДОСВІД У РЕГІОНІ

ЄРМОЛОВА Валентина. Організація фізичного виховання школярів (3 досвіду роботи школи-ліцею № 2 м. Житомира) _____ 23

ЄРМОЛОВА Валентина. 3 досвіду роботи Березівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I—III ступенів для дітей зі зниженим слухом _____ 25

МЕТОДИКА, ПРАКТИКА, РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДЕНИСЕНКО Наталія. Особистісно-зорієнтоване навчання — у практику роботи вчителя фізичної культури _____ 28

ЛАВРОВА Лариса. Нетрадиційні форми і методи фізкультурно-оздоровчої роботи в початковій школі _____ 32

БІЛОВА Віра. 3 досвіду викладання фізичної культури в початковій школі _____ 32

ПРИСЯЖНЮК Станіслав. Уроки фізичної культури у 3 класі (Методичні рекомендації. Продовження другого семестру) _____ 36

ПРИСЯЖНЮК Станіслав. Уроки фізичної культури у 4 класі (Методичні рекомендації. Продовження першого семестру) _____ 39

СОЛОПЧУК Дмитро. Використання степ-аеробіки на уроках фізичної культури _____ 48

НАУКА — ВЧИТЕЛІВІ ФІЗКУЛЬТУРИ

ШАМИЧ Олександр. Фізкультурно-ігрове середовище формування здібного підлітка — організатора активного дозвілля в дитячих об'єднаннях за місцем проживання _____ 53

ХРОНІКА

ВАЦЕБА Оксана. «Україно! Темпо!» _____ 56

ІНФОРМАЦІЯ

Вимоги до оформлення авторських рукописів _____ 31

НАШІ АВТОРИ _____ 2

АВТОРИ НОМЕРА

БІЛОВА Віра Миколаївна — вчитель-методист фізичної культури середньої загальноосвітньої школи № 19 м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області.

ВАЦЕБА Оксана Михайлівна — проректор з наукової роботи та зовнішніх зв'язків Львівського державного університету фізичної культури, кандидат педагогічних наук, член-кореспондент УАН національного прогресу, член виконкому Олімпійської академії України.

ВІХРОВ Костянтин Львович — голова Науково-методичного (технічного) комітету Федерації футболу України, кандидат педагогічних наук, доцент, доктор філософії з педагогічних наук, офіційний делегат УЄФА, експерт УЄФА по інспекторах арбітрів.

ДЕНИСЕНКО Наталія Григорівна — вчитель фізичної культури гімназії № 21 м. Луцька Волинської області, учитель-методист, заслужений учитель України, переможець I Всеукраїнського конкурсу «Учитель року — 1997».

ЄРМОЛОВА Валентина Михайлівна — начальник відділу фізичного виховання Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України.

ЖОВТА Ірина Вікторівна — завідувач відділу новин газети «Освіта України».

ЗУБАЛІЙ Микола Дмитрович — завідувач лабораторії фізичного розвитку Інституту проблем виховання АПН України, голова комісії статистики і історії Федерації футболу України, кандидат педагогічних наук, член-кореспондент УАН національного прогресу.

КУЗНЕЦОВ Юрій Борисович — директор видавництва «Педагогічна преса», головний редактор газети «Освіта України», доктор філологічних наук, член-кореспондент АПН України.

ЛАВРОВА Лариса Василівна — завідувач кафедри основ здоров'я Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

ПРИСЯЖНЮК Станіслав Іванович — доцент кафедри фізичного виховання Національного аграрного університету, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, член-кореспондент Академії інженерних наук.

СОЛОПЧУК Дмитро Миколайович — викладач Кам'янесь-Подільського державного університету.

ТУР Лідія Павлівна — вчитель-методист фізичної культури ЗОШ I—III ступенів м. Баштанка Миколаївської області.

ШАМИЧ Олександр Миколайович — здобувач лабораторії фізичного розвитку Інституту проблем виховання АПН України.

**До уваги освітян,
науковців, рекламодавців!**

Редакція журналу приймає замовлення
на розміщення реклами,
випуск тематичного номера
або окремого розділу коштом замовника.

Пропонуємо увазі читачів добірку матеріалів, присвячених досвіду фізичного виховання у навчальних закладах Житомирщини, яку підготувала начальник відділу фізичного виховання Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України Валентина Михайлівна Єрмолова.

Валентина ЄРМОЛОВА

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

(З досвіду роботи школи-ліцею № 2
м. Житомира)

Усвідомлення ролі фізичного вдосконалення у всебічному гармонійному розвитку особистості, усвідомлення ставлення до зміцнення свого здоров'я лягло в основу створення школи-ліцею з фізкультурним нахилом. Школа функціонує більше як 50 років. У ній навчається понад 500 учнів. Через віддаленість навчального закладу від центру міста діти не можуть відвідувати міські ДЮСШ.

Пріоритетність проблеми здоров'я дітей, підлітків, молоді навчального закладу зумовлена демографічною кризою в Україні, негативними наслідками аварії на ЧАЕС, соціально-економічною нестабільністю в державі, різким погіршенням стану фізичного, психічного, розумового розвитку та працездатності молоді міста.

Враховуючи ці чинники, колектив школи-ліцею працює над проблемою «Створення організаційно-педагогічних умов для забезпечення рівня знань та фізичного розвитку особистості учня».

Розуміючи, що здоров'я дитини — це ключ до здоров'я дорослої людини, освітній заклад ставить перед собою завдання:

- формування основ культури здоров'я;
- зменшення захворюваності;

- підвищення рівня фізичної та розумової працездатності;
- успішність та якість знань;
- створення умов для задоволення різноманітних інтересів учасників навчально-виховного процесу.

З метою реалізації поставлених завдань створені та діють:

- психологічна служба;
- медична служба;
- центр формування, зміцнення та збереження здоров'я.

За 24 — 36 навчальних годин перебування у звичайному загальноосвітньому навчальному закладі учні мають лише два уроки фізичної культури, які не забезпечують необхідний обсяг рухової діяльності дітей. Виникає проблема: як підвищити рухову активність школярів; які форми і засоби фізичного виховання використовувати, щоб зберегти та зміцнити здоров'я підростаючого покоління.

За сприяння управлінь освіти і науки міської та обласної держадміністрацій розроблено експериментальний індивідуальний навчальний план роботи школи, затверджений Міністерством освіти України 30 травня 1997 р.

Досвід роботи школи-ліцею показує, що збільшення часу для занять фізкультурою не тільки поліпшує фізичний розви-

ток учнів, а й сприяє підвищенню їхньої успішності з інших предметів.

Чергування занять фізичними вправами з розумовою працею забезпечує швидке відновлення працездатності. В школі-ліцеї, крім фізкультури, мабуть, немає такого предмета, що так наочно міг би показати учням особливості свого організму, навчити методів загартування, рухової підготовки. Фізичне виховання є головним напрямом впровадження фізичної культури, органічною частиною загального виховання, покликаною забезпечувати розвиток фізичних, морально-вольових, розумових здібностей та професійно-прикладних навичок людини.

Виховання правильного ставлення дитини до свого здоров'я, до ролі фізичного виховання починається з перших її кроків у школі.

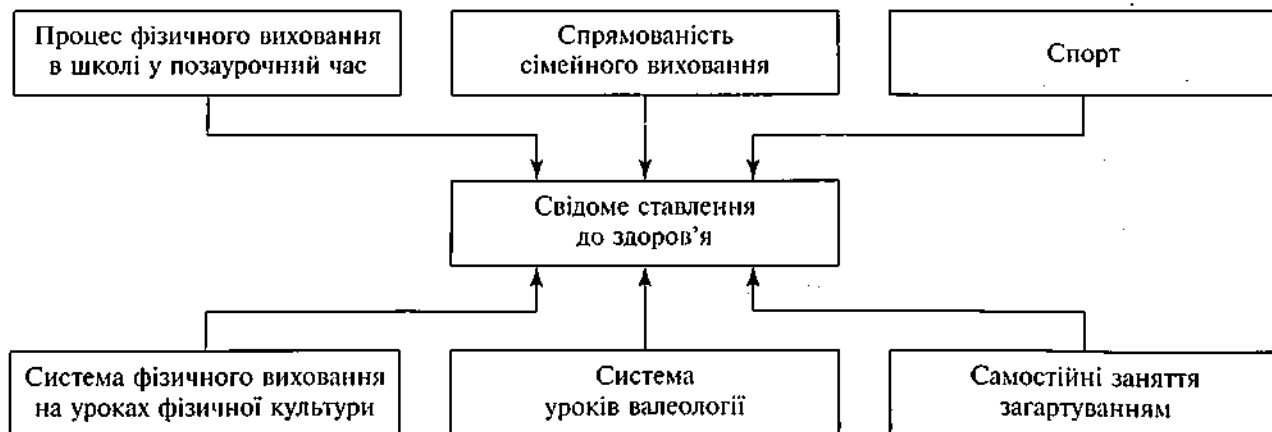
Одним з головних завдань школи-ліцею є виховання особистості. Правильно спланована робота дає змогу виховувати відповідальність, почуття обов'язку, колективізму, дружби.

Учні 1 — 2 класів, крім п'яти годин фізкультури, мають одну годину основ хореографії.

Для проведення навчально-виховного процесу в початкових класах школи створено ок-

Система виховання свідомого ставлення до здоров'я

ремий спортивний комплекс з гімнастичним та ігровим залами, роздягальнями, який забезпечений необхідним спортивним інвентарем та обладнанням.

До виконання навчальної програми з фізичної культури вчителі початкових класів підійшли нестандартно. Враховуючи анатомо-фізіологічні та психологічні особливості молодших школярів, вони спрямували свою роботу на оволодіння учнями основних рухових дій — школи рухових дій, велику увагу приділяючи вихованню навичок правильної постави, забезпеченню біологічної потреби дитини в рухових діях. Виходячи із пізнавальних потреб дитини застосовують елементи гімнастики, легкої атлетики, плавання, рухливі ігри

та естафети. У другому — третьому класах додаються елементи спортивних ігор: міні-футболу, міні-баскетболу. Значне місце у роботі з учнями початкових класів займають сюжетні уроки, естафети з елементами навчального матеріалу.

Велика увага приділяється навчанню дітей плавання. Заняття проходять у міському плавальному басейні, який надається школі для користування безкоштовно.

Для організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання у школі застосовано бригадний метод роботи вчителів: укладено договір, відповідно до якого кожен учитель проводить уроки фізичної культури згідно зі своєю спортивною спеціалізацією, в якій він має найвищий рівень ком-

петенції. Для виконання навчальної програми складено графік проходження навчального матеріалу на рік, основою кожного семестру є щотижневе планування. Кожен учитель знає, в який день він проводить відповідний урок. Такий підхід усуває одноманітні рухові дії, сприяє виявленню позитивних емоцій.

У середніх класах уроки з фізичної культури проводяться окремо для дівчат і хлопців. Досягається це внаслідок складання розкладу таким чином, щоб на одному уроці були два паралельних класи: 5-А і 5-Б, 6-А і 6-Б і т. д., тобто один учитель працює з хлопцями обох класів, інший — з дівчатами.

До загальношкільного плану роботи включено проведення фізкультурно-оздоровчих за-

На волейбольному майданчику

Ознайомлення зі школою м'яча

ходів у режимі навчального дня, які систематично проводять класоводи, вчителі-предметники, вихователі груп продовженого дня. Організаційно-методичну допомогу педагогічному колективу надають учителі фізичної культури.

Процес фізичного виховання продовжується у позакласній спортивно-масовій роботі. Багато заходів у школі стали традиційними: змагання «Веселі естафети», «Сила кожному потрібна», з ритмічної гімнастики, присвячені 8 Березня, естафети під гаслом «Спорт — завжди, наркотики — ніколи!», «Старти надій», «Шкіряний м'яч», «Козацький гарт» тощо.

У школі працюють спортивні секції з: волейболу, баскетболу, лижних гонок, легкої і важкої атлетики, аеробіки, боротьби, тенісу, стрільби, футболу, шахів, шашок.

Переосмислюються принципи, прийоми, практичні навички викладання предметів. Триває пошук форм активізації навчального процесу. Учень

сприймається як активний елемент системи інформаційного обміну.

Підвищуються вимоги до внутрішньої, психологічної, професійної культури вчителя.

Ведеться робота з комп'ютеризації школи-ліцею: книгу як основне джерело знань замінюють мережі типу Інтернет.

Враховуючи спеціалізацію школи-ліцею, удосконалюється процес гармонізації душі, тіла та розуму.

Педагоги школи-ліцею втілюють у життя найкращий демократичний стиль діяльності. Він передбачає опору вчителя на учня, учнівський колектив, його думку, ініціативу. Це стиль, який співзвучний з Законом України «Про загальну середню освіту», в центрі якого — особистість дитини, її фізичний та духовний розвиток.

Школа-ліцей протягом шести років є переможцем обласного конкурсу фізкультурно-масової роботи «Вікторія — 98», «Вікторія — 99», «Вікторія — 2000», «Вікторія — 2001», «Вік-

торія — 2002», «Вікторія — 2003». У 2002 р. школа посіла друге місце у Всеукраїнському огляді-конкурсі фізкультурно-масової роботи, у 2003 р. стала переможцем Всеукраїнського огляду-конкурсу моделей «Школа сприяння здоров'ю» і членом Європейської мережі «Шкіл сприяння здоров'ю». У 2004 р. представники школи-ліцею брали участь у Першому спортивному конгресі України. Школа-ліцей — лауреат Всеукраїнського конкурсу «100 кращих шкіл України — 2006», переможець Всеукраїнського огляду-конкурсу на кращий стан фізичного виховання в навчальних закладах 2005/2006 навчального року.

Кафедра фізичного виховання складається з 7 вчителів, 6 з яких мають вищу кваліфікаційну категорію, 2 — педагогічне звання *старший вчитель*.

Вчителі фізичної культури С. О. Бабій, Ю. Д. Альошина, В. Б. Єршова, Б. О. Єршов мають відзнаку «Відмінник освіти України».

Валентина ЄРМОЛОВА

З ДОСВІДУ РОБОТИ БЕРЕЗІВСЬКОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ I — III СТУПЕНІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ЗІ ЗНИЖЕНИМ СЛУХОМ

здоров'язміцнюючих та здоров'язберігаючих технологій навчання та виховання дітей з особливими потребами в умовах інтернату.

Напрацьовані результати свідчать про сформованість основ культури здоров'я випускників школи, зменшення захворюваності серед школярів, підвищення рівня їхнього фізичного розвитку, стійку мотивацію до ведення здорового способу життя після закінчення навчального закладу.

Починаючи з дошкільного відділення, малюків привчають до використання природних чинників загартування. Фізкультурні та музично-ритмічні заняття, ранкова гімнастика та гігієнічна після денного сну, рухливі ігри та спортивні години, розваги, свята, фізкультурхвилинка, «Дні здоров'я»

На базі Березівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату I — III ступенів для дітей зі зниженим слухом Житомирського району Жито-

мирської області створено модель навчального закладу «Школа сприяння здоров'ю», яка демонструє реалізацію системи втілення здоров'яформуючих,